
Dokument na schôdzu

A8-0043/2017

17.2.2017

SPRÁVA

o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu
(2016/2012(INI))

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Spravodajkyňa: Agnieszka Kozłowska-Rajewicz

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA	14
STANOVISKO VÝBORU PRE DOPRAVU A CESTOVNÝ RUCH	19
STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVNE VECI.....	25
VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA V GESTORSKOM VÝBORE	29
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	30

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaní (2016/2012(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 19 ods. 1 a článok 260 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ),
- so zreteľom na Protokol (č. 1) k Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) o úlohe národných parlamentov v Európskej únii,
- so zreteľom na protokol (č. 2) k Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality,
- so zreteľom na smernicu Rady 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaní¹,
- so zreteľom na správu Komisie o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaní (COM(2015)0190),
- so zreteľom na usmernenia Komisie z 22. decembra 2011 k uplatňovaniu smernice Rady 2004/113/ES pri poistení na základe rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-236/09 (Test-Achats)²,
- so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 1. marca 2011 vo veci C-236/09 (Test-Achats)³,
- so zreteľom na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor) a jeho článok 3, v ktorom sa „rod“ vymedzuje ako „súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy a mužov,
- so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo (COM(2016)0356),
- so zreteľom na štúdiu o európskom posúdení vykonávania smernice 2004/113/ES o rovnakom prístupe žien a mužov k tovaru a službám z januára 2017, ktorú uskutočnila výskumná služba Európskeho parlamentu⁴,
- so zreteľom na správu Európskej siete orgánov pre rovnosť (Equinet) z novembra 2014

---

¹ Ú. v. EÚ L 373, 21.12.2004, s. 37.

² Ú. v. EÚ C 11, 13.1.2012, s. 1.

³ Ú. v. EÚ C 130, 30.4.2011, s. 4.

⁴ PE 593.787.

- s názvom Orgány pre rovnosť a smernica o rovnakom prístupe k tovaru a službám,
- so zreteľom na správu Európskej siete právnych odborníkov v oblasti rodovej rovnosti z roku 2014 s názvom Právo v oblasti rodovej rovnosti v 33 európskych krajinách: Ako sú pravidlá EÚ transponované do vnútroštátneho práva?,
  - so zreteľom na správu Európskej siete právnych odborníkov v oblasti rodovej rovnosti z júla 2009 s názvom Diskriminácia z dôvodu pohlavia v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu a transpozícia smernice 2004/113/ES,
  - so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora vo veci C-13/94, podľa ktorého právo nebyť diskriminovaný na základe pohlavia môže zahŕňať diskrimináciu z dôvodu zmeny pohlavia osoby¹, a na prieskum Agentúry Európskej únie pre základné práva z roku 2014 týkajúci sa LGBTI a jej správu s názvom Odborne povedané: výzvy pri dosahovaní rovnosti osôb LGBT, vzťahujúce sa na oblasť tovaru a služieb,
  - so zreteľom na Komisiou predložený návrh smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu (KOM(2008)0426) a na pozíciu Parlamentu k nemu,
  - so zreteľom na svoje uznesenie z 19. januára 2016 o vonkajších faktoroch, ktoré predstavujú prekážku pre podnikanie žien v Európe²,
  - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
  - so zreteľom na správu Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť a na stanoviská Výboru pre dopravu a cestovný ruch a Výboru pre právne veci (A8-0043/2017),
- A. keďže boj proti priamej aj nepriamej diskriminácii na základe pohlavia v oblasti tovaru a služieb tvorí nedeliteľnú súčasť zásady rovnosti medzi ženami a mužmi, ktorá je základnou hodnotou Európskej únie, a keďže v zmluvách, ako aj v Charte základných práv, sa zakazuje akákoľvek diskriminácia na základe pohlavia a požaduje sa v nich, aby sa vo všetkých oblastiach a vo všetkých členských štátoch EÚ zaručila rovnosť medzi ženami a mužmi;
- B. keďže smernicou 2004/113/ES (ďalej len „smernica“) sa rozširuje zásada rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami mimo sféru zamestnania a trhu práce na oblasť prístupu k tovaru a službám a k ich poskytovaniu;
- C. keďže smernica zakazuje priamu aj nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia v prístupe k tovaru a službám, ktoré sú prístupné verejnosti vo verejnom aj súkromnom sektore, a k ich poskytovaniu;
- D. keďže v zmysle článku 57 ZFEÚ a podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je smernica uplatniteľná na všetok tovar a všetky služby poskytované za odplatu; keďže za službu nemusia nevyhnutne zaplatiť osoby, ktorým sa služba poskytuje, a možno ju

¹ Spoločné vyhlásenie Rady a Komisie, dodatok k výsledku rokovaní o návrhu smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

² Prijaté texty, P8_TA(2016)0007.

poskytovať vo forme nepriamej platby, do ktorej nemusí byť nevyhnutne zapojený príjemca služby;

- E. keďže z rozsahu pôsobnosti smernice sú vylúčené odvetvia médií a reklamy, vzdelávacie služby a služby poskytované v rámci súkromnej sféry; keďže členské štáty majú legislatívnu právomoc zaručovať rovnaké zaobchádzanie medzi ženami a mužmi v ďalších oblastiach a keďže v niektorých prípadoch obsahujú vnútroštátne právne predpisy viac požiadaviek než smernica tým, že sa týkajú diskriminácie medzi mužmi a ženami v médiách, reklame a v oblasti vzdelávania;
- F. keďže smernica bola transponovaná do vnútroštátneho práva vo všetkých 28 členských štátoch; keďže podľa správy Komisie prebiehal v roku 2015 stále intenzívny dialóg o dostatočnom vykonávaní smernice so šiestimi členskými štátmi;
- G. keďže Súdny dvor dospel vo svojom rozsudku vo veci Test-Achats k záveru, že článok 5 ods. 2 tejto smernice je v rozpore s dosahovaním cieľa rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami; keďže toto ustanovenie sa považuje za neplatné s účinnosťou od 21. decembra 2012, v dôsledku čoho sú vo všetkých členských štátoch povinné poistné a poistné plnenia rovnaké pre obe pohlavia;
- H. keďže medzi hlavné problematické oblasti pri vykonávaní smernice patrí príliš obmedzené chápanie pojmu tovar a služby, široké a niekedy nejasné odôvodnenie rozdielneho zaobchádzania na základe článku 4 ods. 5 a nedostatočná ochrana žien v prípade materstva a tehotenstva;
- I. keďže sa prehlbuje nerovnosť medzi mužmi a ženami a túto skutočnosť nemožno vnímať oddelene od úsporných opatrení, chudoby, nízkych plátov, neistej práce a deregulácie práce;
- J. keďže sa zvyšuje diskriminácia, s ktorou sa ženy stretávajú v rámci prístupu k tovaru a službám, a to na základnej úrovni schopnosti kúpy a výberu, čo je dôsledkom rozdielov v prístupe ku kvalitnému zamestnaniu a dôstojným platom a dôchodkom;
- K. keďže pri zákaze diskriminácie je dôležité dodržiavať ostatné základné práva a slobody vrátane ochrany súkromného života, transakcií vykonávaných v tomto kontexte a slobody náboženského vyznania;
- L. keďže smernicou o rovnakom zaobchádzaní navrhnutou v roku 2008 by sa rozšírila ochrana pred diskrimináciou na základe náboženského vyznania alebo viery, veku, zdravotného postihnutia a sexuálnej orientácie z oblasti trhu práce na oblasť sociálnej ochrany vrátane sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti, sociálnych výhod, vzdelávania a prístupu k tovaru a službám a ich poskytovania; keďže Rada k tomuto návrhu smernice zatiaľ neprijala pozíciu;
- M. keďže nedávne oznámenie Komisie s názvom Európsky program v oblasti kolaboratívneho hospodárstva predstavuje dobré východisko pre podporu a účinnú reguláciu tohto odvetvia, no napriek tomu treba účinne uplatňovať hľadisko rodovej rovnosti a začleniť ustanovenia smernice do budúcich analýz a odporúčaní v tejto oblasti;

- N. keďže využívanie celého potenciálu smernice závisí od účinného a konzistentného uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti v príslušných odvetviach, na ktoré sa vzťahuje;
- O. keďže pre posilnenie vykonávania právnych predpisov týkajúcich sa rovnakého zaobchádzania a pre koordináciu spolupráce a výmenu najlepších postupov medzi vnútroštátnymi orgánmi pre otázky rovnosti v rámci EÚ má práca Európskej siete vnútroštátnych orgánov pre rovnosť zásadný význam;

Všeobecné úvahy

1. je znepokojený tým, že uplatňovanie smernice nie je vo všetkých členských štátoch jednotné a odlišuje sa a že napriek pokroku v tejto oblasti stále existujú problémy a nedostatky v jej vykonávaní, ktoré treba bezodkladne riešiť v niektorých členských štátoch a v niektorých odvetviach; vyzýva Komisiu, aby v rámci dialógu s členskými štátmi prioritne vyriešila zostávajúce nedostatky vo vykonávaní smernice; zdôrazňuje kľúčovú úlohu členských štátov pri vykonávaní právnych predpisov a politík EÚ a odporúča, že v záujme plného vykonávania smernice by mohlo byť vhodné zaistiť vyššiu podporu zo strany regionálnych a miestnych orgánov, ako aj spoluprácu s občianskou spoločnosťou, spolu s usmerneniami členských štátov pre priemysel;
2. poznamenáva, že Komisia predložila správu o uplatňovaní smernice 2004/113/ES s veľkým časovým odstupom od prvej správy z roku 2009;
3. konštatuje, že hoci sa v správe Komisie uvádza, že pri uplatňovaní niektorých ustanovení smernice neboli zaznamenané mimoriadne ťažkosti, toto tvrdenie je založené na veľmi malom počte ohlásených prípadov diskriminácie, pričom celkovo existuje iba veľmi málo informácií a zhromažďovanie údajov v tejto oblasti sa na úrovni členských štátov značne odlišuje;
4. zdôrazňuje, že jednou z výziev objavujúcou sa v niektorých členských štátoch je nízka informovanosť tvorcov politík, poskytovateľov služieb a samotných občanov o právach a možnostiach ochrany občanov zakotvených v smernici; poukazuje na to, že nízky počet žalôb týkajúcich sa diskriminácie na základe pohlavia môže byť dôsledkom nedostatočných znalostí a informovanosti verejnosti o smernici a jej ustanoveniach; vyzýva členské štáty, Komisiu a ďalšie príslušné zainteresované strany, aby prípadne v spolupráci s organizáciami na ochranu spotrebiteľa zvyšovali informovanosť o ustanoveniach smernice s cieľom zvýšiť povedomie o význame rovnakého zaobchádzania v oblasti tovaru a služieb;
5. konštatuje, že len niektoré členské štáty oznámili existenciu osobitných ustanovení týkajúcich sa pozitívnych opatrení; vyzýva členské štáty, aby lepšie začlenili a podporovali ustanovenia o pozitívnych opatreniach, ktoré sú založené na legitímnom ciele a usilujú sa zabrániť nerovnosti založenej na pohlaví alebo ju kompenzovať, ako sa stanovuje v smernici;

Odvetvie poisťovníctva, bankovníctva a finančníctva

6. víta vykonanie rozsudku vo veci Test-Achats vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov a skutočnosť, že vnútroštátne právne predpisy boli zmenené právne záväzným spôsobom; poukazuje na to, že stále pretrvávajú problémy týkajúce sa súladu

vnútroštátnych právnych predpisov s rozsudkom, napríklad v systémoch zdravotného poistenia a v súvislosti s úplným odstránením diskriminácie z dôvodu tehotenstva a materstva;

7. vyzdvihuje vyrovnávací účinok na dôchodky, ktorý mal rozsudok vo veci Test-Achats, ktorým sa zakazuje využívanie poisťno-matematických faktorov založených na pohlaví v poisťných zmluvách a na základe ktorého sa stali v súkromných systémoch poistenia vrátane dôchodkov povinnými poistiť a poistiť plnenia rovnaké pre obe pohlavia; konštatuje, že hoci sa tento rozsudok týka len súkromných systémov, pravidlo jednotnosti dôchodkov pre obe pohlavia predstavuje osvedčený postup, pokiaľ ide o znižovanie rozdielu v dôchodkoch žien a mužov; víta rozhodnutie niektorých členských štátov ísť nad rámec rozsudku a rozšíriť pravidlo jednotnosti pre obe pohlavia aj na ďalšie druhy poistenia a dôchodkov vrátane zamestnaneckých dôchodkových systémov s cieľom zabezpečiť rovnosť medzi mužmi a ženami v týchto oblastiach; nabáda ostatné členské štáty, aby to tiež podľa potreby zvažili;
8. domnieva sa, že zabezpečenie riadneho a úplného vykonania tohto rozsudku má kľúčový význam; vyzýva Komisiu, aby prostredníctvom pravidelných správ sledovala dodržiavanie týchto pravidiel v členských štátoch s cieľom zabezpečiť riešenie všetkých nedostatkov;
9. upozorňuje, že v smernici sa výslovne zakazuje zneužívanie tehotenstva a materstva ako spôsobu rozlišovania pri výpočte poisťného na účely poistenia a súvisiacich finančných služieb; vyzýva členské štáty, aby v tomto smere vyvinuli väčšie úsilie a zabezpečili väčšiu jasnosť v oblasti ochrany práv a sociálneho zabezpečenia tehotných žien, chránili ich pred neprímeranými nákladmi spojenými s tehotenstvom, keďže tehotné ženy by sa nemali stretávať s vyššími nákladmi len z dôvodu svojho tehotenstva, a zvyšovali informovanosť poskytovateľov služieb, pokiaľ ide o osobitnú ochranu poskytovanú tehotným ženám; zdôrazňuje najmä potrebu zabezpečiť, že prechodné obdobia v rôznych druhoch poistenia, predovšetkým zdravotného poistenia, nebudú v rozpore s právami tehotných žien na rovnaké zaobchádzanie počas celého obdobia tehotenstva;
10. pripomína, že právo nebyť diskriminovaný na základe pohlavia môže zahŕňať diskrimináciu z dôvodu zmeny pohlavia osoby¹, a vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že ženy a muži budú chránení pred diskrimináciou z týchto dôvodov; zdôrazňuje, že smernica poskytuje ochranu v tomto smere, pričom vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov možno túto otázku ďalej spresniť; v tomto smere poukazuje na to, že 13 členských štátov zatiaľ neprijalo priame legislatívne ustanovenia na ochranu transrodových osôb, ktoré sú naďalej diskriminované pri poskytovaní tovaru a služieb a prístupu k nim, a zdôrazňuje, že zahrnutie takýchto ustanovení by mohlo prispieť k zvýšeniu povedomia o zásade nediskriminácie; vyzýva Komisiu, aby vo svojich budúcich správach o vykonávaní smernice monitorovala diskrimináciu z týchto dôvodov;
11. vyjadruje poľutovanie nad pretrvávajúcimi diskriminačnými postupmi voči ženám a diskriminačnými postupmi súvisiacimi s tehotenstvom, plánovaním materstva a materstvom, pokiaľ ide o prístup k službám poskytovaným v odvetví poisťovníctva a

---

¹ Spoločné vyhlásenie Rady a Komisie, dodatok k výsledku rokovaní o návrhu smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

bankovníctva;

12. poznamenáva, že väčšie ťažkosti, s ktorými sa stretávajú podnikateľky pri prístupe k financiam, by mohli čiastočne súvisieť s ťažkosťami pri budovaní dostatočnej úverovej histórie a manažérskych skúseností; vyzýva členské štáty, aby spolupracovali s finančným odvetvím s cieľom zabezpečiť rovnosť medzi mužmi a ženami v prístupe ku kapitálu pre samostatne zárobkovo činné osoby a MSP; vyzýva ich, aby preskúmali možnosti zavedenia hľadiska rodovej rovnosti do svojich štruktúr oznamovania týkajúceho sa schvaľovania úverov, do prispôsobenia rizikových profilov, investičných mandátov a štruktúry zamestnancov a do finančných produktov; vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s členskými štátmi na prijímaní účinných opatrení s praktickými príkladmi s cieľom zaručiť, aby každý mohol plne a správne využívať smernicu ako účinný prostriedok ochrany svojich práv na rovnaké zaobchádzanie, pokiaľ ide o prístup k tovaru a službám;
13. vyzýva na holistický prístup k podnikaniu žien zameraný na povzbudzovanie a podporu žien pri budovaní podnikateľskej kariéry, pričom sa im uľahčí prístup k finančným prostriedkom a podnikateľským príležitostiam a vytvorí sa prostredie, v ktorom ženy budú môcť realizovať svoj potenciál a stanú sa z nich úspešné podnikateľky, a to okrem iného tým, že sa zabezpečí rovnováha medzi pracovným a osobným životom, prístup k zariadeniam starostlivosti o dieťa a prispôbena odborná príprava;

Odvetvie dopravy a verejné priestory

14. konštatuje, že hoci je zákaz obťažovania vrátane sexuálneho obťažovania a obťažovania na základe rodovej príslušnosti zakotvený vo vnútroštátnych právnych predpisoch, ženy, transrodové a intersexuálne osoby naďalej čelia systematickému a častému zneužívaniu v dopravných prostriedkoch, pričom pretrváva potreba posilniť preventívne opatrenia proti obťažovaniu vrátane zvyšovania informovanosti medzi poskytovateľmi služieb;
15. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uľahčovali výmenu osvedčených postupov v tejto oblasti; vyzýva, aby sa pozornosť zamerala na tie preventívne opatrenia, ktoré sú v súlade so zásadou rovnosti medzi ženami a mužmi, ako sa odporúča napríklad v Dohovore Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor), a ktoré sa neobmedzujú len na slobody žien, ale v prvom rade sa zameriavajú na riešenie správania možných páchatel'ov, a nie na zmenu správania žien ako možných obetí; poznamenáva, že v Istanbulskom dohovore sa uvádza, že „realizácia de iure a de facto rovnoprávnosti medzi ženami a mužmi je kľúčovým prvkom predchádzania násiliu na ženách“, a preto vyzýva členské štáty a Komisiu, aby vo svojich politikách zameraných na odstránenie násilia na ženách vrátane vykonávania ustanovení proti obťažovaniu stanovených v smernici postupovali podľa tohto komplexného prístupu; vyzýva tie členské štáty, ktoré tak ešte neurobili, aby ratifikovali Istanbulský dohovor, a vyzýva Komisiu a Radu, aby pokročili v procese pristúpenia EÚ k tejto zmluve;
16. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že rodičia a opatrovatelia malých detí stále čelia fyzickým a iným prekážkam, akým je nedostatočný prístup k miestnostiam na prebaľovanie detí v priestoroch poskytovateľov služieb; zdôrazňuje, že treba chrániť

práva žien aj otcov, ktorí majú mať v spoločnosti svojich detí v priestoroch poskytovateľov služieb rovnaké príležitosti; zdôrazňuje, že pre rodovú rovnosť vo všeobecnosti má kľúčový význam rovnaké zaobchádzanie so ženami a s mužmi ako s rodičmi a opatrovateľmi malých detí, pokiaľ ide o prístup k službám a ich využívanie, keďže sa tým podporuje rovnosť v zodpovednosti za starostlivosť o dieťa a jej rozdelenie medzi ženy a mužov; vyzýva preto členské štáty, aby zvýšili informovanosť poskytovateľov služieb o potrebe rovnakých a bezpečných zariadení pre oboch rodičov v ich priestoroch;

17. navyše poznamenáva, že opatrovatelia, najmä ženy, majú osobitné požiadavky na prístupnosť, a nabáda preto Komisiu, aby v súlade so závermi piatej konferencie o problematike žien v doprave, ktorá sa konala v roku 2014 v Paríži, zohľadnila všetky prekážky a problémy, s ktorými sa stretávajú ženy ako hlavné používateľky služieb verejnej dopravy a opatrovatelia všeobecne; zdôrazňuje, že napriek výskumu v tejto oblasti sa rozvoju rodovo špecifických politík v odvetví dopravy venovala len obmedzená pozornosť; konštatuje, že začlenenie rodového hľadiska do raných štádií plánovania a tvorby štruktúry dopravných prostriedkov a iných verejných priestorov, ako aj pravidelné hodnotenia vplyvu rodového hľadiska predstavujú osvedčený a nákladovo efektívny postup na odstránenie fyzických prekážok, ktoré bránia rovnakému prístupu pre rodičov a opatrovateľov malých detí;
18. poukazuje na to, že v členských štátoch stále pretrváva nerovnaké zaobchádzanie so ženami z dôvodu materstva a tehotenstva vrátane dojčenia v priestoroch poskytovateľov služieb; domnieva sa, že na úrovni členských štátov treba posilniť a plne vykonávať ochranu žien z dôvodu materstva a tehotenstva, ako aj dojčenia, ako ju zaručuje smernica; poukazuje na to, že poskytovatelia služieb musia dodržiavať základné zásady smernice a vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa smernica transponuje;
19. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, aby vozidlá verejnej dopravy a infraštruktúra verejnej dopravy boli rovnako prístupné a prispôsobené pre ženy aj mužov, a to nielen v úlohe koncových používateľov a cestujúcich, ale tiež v úlohe pracovníkov v tomto odvetví;
20. vyzýva Komisiu, aby posúdila predpisy leteckých spoločností týkajúce sa pomoci tehotným ženám počas letu a podmienok ich vstupu na palubu a aby podnikla kroky na zabezpečenie harmonizovaného prístupu leteckých spoločností v tejto oblasti;
21. vyzýva Radu, aby prijala pozíciu Parlamentu k nariadeniu o právach cestujúcich, pokiaľ ide o povinnosť pracovníkov obsluhy batožiny vrátiť cestujúcim detské kočíky ihneď po vystúpení z lietadla alebo poskytnúť alternatívny spôsob prepravy detí, aby cestujúci nemuseli deti niesť cez letisko až po výdaj batožiny;
22. domnieva sa, že poskytovanie siete služieb pomoci pre matky, predovšetkým jaslí, predškolských a mimoškolských zariadení, je nevyhnutné, aby sa mohlo prispieť k účinnému uplatňovaniu zásady rovnosti medzi mužmi a ženami, pokiaľ ide o prístup k tovaru a službám; domnieva sa, že táto sieť by mala mať úroveň poskytovania služieb verejnosti, ktoré by zodpovedali potrebám obyvateľov;
23. pripomína, že by sa malo pokračovať v overovaní prípadov diskriminácie a rozdielov, pokiaľ ide o prístup k zdravotníckym tovarom a službám, pričom treba zdôrazniť

potrebu posilnenia prístupu k verejným, bezplatným a kvalitným zdravotníckym službám;

Kolaboratívne hospodárstvo

24. poukazuje na nové potenciálne oblasti uplatňovania smernice, najmä v dôsledku digitalizácie niektorých služieb a odvetví, ako aj šírenia kolaboratívnych foriem poskytovania služieb, menia prístup k tovaru a službám a ich poskytovanie, pričom konštatuje, že smernica sa naďalej uplatňuje na digitálne prostredie; poukazuje na to, že nedávno zverejnené oznámenie Komisie s názvom „Európska agenda pre kolaboratívne hospodárstvo“ by malo byť prvým krokom pre účinnú podporu a reguláciu tohto odvetvia a že v neskorších fázach by doň Komisia mala začleniť zásady uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, zohľadniť ustanovenia smernice týkajúce sa zaručenia rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi a účinnej prevencie obťažovania v službách poskytovaných v rámci kolaboratívneho hospodárstva a zaistiť náležitú bezpečnosť;
25. konštatuje, že obťažovanie predstavuje obzvlášť závažnú výzvu pre rodovú rovnosť v oblasti služieb kolaboratívneho hospodárstva; zdôrazňuje, že hoci politika „nulovej tolerancie“ voči obťažovaniu, ktorú prijali mnohé platformy, predstavuje osvedčený postup, ktorý by sa mal v odvetví ďalej posilňovať, je potrebné, aby dotknuté platformy prioritne riešili prevenciu obťažovania a tiež zvažili vytvorenie jasných postupov nahlasovania prípadov zneužitia pre používateľov; zdôrazňuje, že je potrebné objasniť ustanovenia o zodpovednosti poskytovateľov tovaru a služieb, a to aj v prípadoch obťažovania treťou stranou, a prepájacích platformami online na základe smernice;
26. domnieva sa, že tie služby ponúkané v rámci kolaboratívneho hospodárstva, ktoré sú verejne dostupné a prevádzkované na účel dosahovania zisku, patria do rozsahu pôsobnosti tejto smernice, a preto by mali byť v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi;
27. v tomto zmysle konštatuje, že v digitálnom prostredí nemusí „zisk“ nevyhnutne znamenať peniaze a že ako protiplnenie za tovar a služby sa čoraz častejšie využívajú údaje;
28. vyzýva Komisiu, aby v rámci svojich budúcich správ o uplatňovaní smernice monitorovala zásadu rodovej rovnosti v kolaboratívnom hospodárstve a aby vydala osobitné usmernenia identifikujúce osvedčené postupy s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so ženami a s mužmi v rámci služieb ponúkaných v kolaboratívnom hospodárstve;

Rozdielne zaobchádzanie

29. poukazuje na to, že pri vykonávaní smernice spôsobovalo veľké problémy uplatňovanie článku 4 ods. 5, ktorý bol dôvodom pre najviac sťažností prijatých orgánmi členských štátov pre otázku rovnosti, a to najmä v sektore voľného času a zábavy;
30. zdôrazňuje, že napriek nejasnosti súvisiacej s uplatňovaním článku 4 ods. 5 je hlavným cieľom tejto výnimky vytvoriť príležitosti pre ďalšie posilňovanie rovnosti medzi ženami a mužmi pri poskytovaní tovaru a služieb;

31. konštatuje, že existujú rozdielne postupy, napríklad vtedy, keď sú služby ponúkané len jednému pohlaviu, alebo ak sa za rovnaké služby účtujú rôzne ceny; zdôrazňuje, že uplatňovanie rozdielného zaobchádzania by sa malo posudzovať od prípadu k prípadu, a to s cieľom vyhodnotiť, či je takéto zaobchádzanie odôvodnené legitímnym cieľom uvedeným v smernici;
32. nabáda orgány pre otázky rovnosti a organizácie na ochranu spotrebiteľov, aby zvyšovali informovanosť poskytovateľov služieb o hraniciach a podmienkach rozdielného zaobchádzania, ako aj posilnili informovanosť používateľov služieb o právach na rovnaké zaobchádzanie, keďže sa často objavujú správy, že používatelia nepoznajú platné ustanovenia v oblasti tovaru a služieb;
33. domnieva sa, že relatívny nedostatok pozitívnych opatrení založených na článku 4 ods. 5 v členských štátoch predstavuje nedostatok vo vykonávaní tejto smernice; vyzýva na podporu pozitívnych opatrení založených na legitímnom ciele, v rámci ktorých existuje priama súvislosť medzi preferenčným zaobchádzaním a znevýhodnením, ktorému sa má predchádzať alebo ktoré sa má odstrániť, akým je napríklad ochrana obetí sexuálneho násillia v prípadoch útulkov určených výhradne pre mužov alebo pre ženy;
34. opakuje svoju výzvu Rade, aby zvažila všetky možné spôsoby zabezpečenia, že sa navrhovaná smernica o rovnakom zaobchádzaní prijme bez ďalších odkladov, a tým zaručila komplexnú ochranu pred diskrimináciou na základe pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, a to na rovnakom základe;

Odporúčania na zlepšenie uplatňovania smernice

35. vyzýva Komisiu, aby s dotknutými členskými štátmi prostredníctvom konkrétnych opatrení prednostne riešila otázky transpozície a poskytla im podporu pri jednotnejšom vykonávaní smernice;
36. poukazuje na to, že hoci sú orgány pre otázky rovnosti kľúčové pre zabezpečovanie úplného vykonávania práv odvodených zo smernice na vnútroštátnej úrovni a pre monitorovanie tohto procesu, ich zverené právomoci v súvislosti s poskytovaním tovaru a služieb a prístupu k nim a účinnosť pri plnení určených cieľov sa líšia; vyzýva členské štáty, aby vnútroštátnym orgánom pre rovnosť zaručili dostatočné právomoci a nezávislosť v súlade s ustanoveniami smernice, aby si tak mohli účinne plniť hlavné úlohy, medzi ktoré patrí poskytovanie nezávislej pomoci obetiam diskriminácie pri vybavovaní ich sťažností, vykonávanie nezávislých prieskumov týkajúcich sa diskriminácie a vydávanie nezávislých správ a odporúčaní, zvyšovanie informovanosti o smernici a prekonávanie stereotypov o rodových úlohách pri poskytovaní tovaru a služieb a prístupe k nim; poznamenáva, že vnútroštátne orgány pre rovnosť by sa mali primerane podporovať pri plnení ich úloh, pokiaľ ide o presadzovanie, monitorovanie a podporu rovnakého zaobchádzania nezávislým a účinným spôsobom;
37. vyzýva Komisiu, aby posilnila spoluprácu s orgánmi pre rovnosť tým, že bude monitorovať, či sa vo všetkých členských štátoch dodržiavajú príslušné ustanovenia týkajúce sa ich právomocí, a aby poskytovala podporu pri systematickej identifikácii hlavných výziev a pri výmene najlepších postupov; vyzýva Komisiu, aby zhromažďovala najlepšie postupy a sprístupňovala ich členským štátom s cieľom

poskytovať zdroje potrebné na podporu pozitívnych opatrení a na zabezpečenie lepšieho vykonávania príslušných opatrení na vnútroštátnej úrovni;

38. poukazuje na skutočnosť, že prístup obetí diskriminácie k spravodlivosti by sa mohol zlepšiť tým, že by sa nezávislým orgánom pre rovnosť zverili právomoci na poskytovanie pomoci vrátane bezplatnej právnej pomoci a právo zastupovať jednotlivé osoby v prípadoch údajnej diskriminácie;
39. vyzýva Komisiu, aby dôkladne monitorovala efektívnosť vnútroštátnych orgánov a postupov na vybavovanie sťažností v rámci vykonávania smernice a aby zabezpečila, že sú vytvorené transparentné a účinné mechanizmy na vybavovanie sťažností vrátane odrazujúcich sankcií;
40. vyzýva Komisiu, členské štáty a orgány pre otázky rovnosti, aby prípadne v spolupráci s organizáciami na ochranu spotrebiteľa zvýšili informovanosť o ustanoveniach smernice medzi poskytovateľmi služieb aj ich používateľmi s cieľom zlepšiť vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania v tejto oblasti a znížiť počet neohlásených prípadov porušovania smernice;
41. vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na pretrvávajúce nedostatky v praktickom uplatňovaní smernice požiadala Európsku sieť právnych expertov, aby v spolupráci s orgánmi pre rovnosť spustila komplexnú štúdiu, v ktorej by tiež zohľadnila prierezové formy rodovej nerovnosti a viaceré dôvody diskriminácie zahŕňajúce celú škálu zraniteľných sociálnych skupín, aby pokračovala v monitorovacích činnostiach a podporila a povzbudila členské štáty v zbere a poskytovaní údajov s cieľom naplno využiť potenciál smernice; vyzýva členské štáty, aby zlepšili zber komplexných, porovnateľných a špecifických údajov týkajúcich sa obťažovania a sexuálneho obťažovania v oblasti rovnakého prístupu k tovaru a službám s cieľom rozlišovať medzi dôvodmi diskriminácie, a v tomto smere nabáda k posilnenej spolupráci medzi príslušnými inštitúciami; vyzýva Komisiu, aby vytvorila verejnú databázu príslušných právnych predpisov a judikatúry týkajúcich sa rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi ako prostriedok na zvýšenie informovanosti o uplatňovaní právnych predpisov v tejto oblasti;
42. poukazuje na to, že oblasť reklamy je prepojená s oblasťou tovaru a služieb, ktoré sa spotrebiteľom predstavujú hlavne prostredníctvom reklám; zdôrazňuje význam reklamy z hľadiska tvorby, zachovávanía a vývoja rodových stereotypov a diskriminačného zobrazovania žien; vyzýva preto Komisiu, aby uskutočnila štúdiu o rodovej rovnosti v reklame, preskúmala potrebu a možnosti posilnenia rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi v oblasti reklamy a propagovala najlepšie postupy v tejto oblasti; víta vnútroštátne právne úpravy a usmernenia týkajúce sa rovnosti medzi ženami a mužmi v médiách a vyzýva členské štáty, aby tieto ustanovenia v prípade potreby posilnili s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie so ženami a s mužmi;
43. vyzýva členské štáty, aby podnecovali dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami, ktoré majú legitímny záujem prispieť k boju proti diskriminácii na základe pohlavia v oblasti prístupu k tovaru a službám a ich poskytovania;
44. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby začlenili odvetvový prístup uplatňujúci hľadisko rodovej rovnosti do procesu zlepšovania vykonávania smernice;

45. vyzýva Komisiu, aby v rámci monitorovania a podpory členských štátov pri vykonávaní smernice lepšie koordinovala požiadavky smernice s ostatnými smernicami o rodovej rovnosti;
46. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Prvoradým cieľom smernice 2004/113¹ je rozšíriť zásadu rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi, ako je zakotvená v Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a v ostatných príslušných smerniciach², za hranice zamestnanosti a trhu práce na oblasti prístupu k tovaru a službám a k ich poskytovaniu v súkromnom aj verejnom sektore³, a tiež posilniť zásadu uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti v týchto oblastiach. V smernici sa zakazuje priama (článok 2) a nepriama diskriminácia (článok 3) v príslušných odvetviach poskytujúcich tovary a služby, akými sú napríklad doprava a poisťovníctvo, vrátane menej priaznivého zaobchádzania so ženami z dôvodu tehotenstva a materstva (článok 5 ods. 3). Obťažovanie a sexuálne obťažovanie, ako aj pokyny na diskrimináciu, sú navyše podľa smernice zakázané (článok 4).

Keďže tovar a služby nie sú definované v samotnej smernici, odkazuje sa v nej na článok 57 ZFEÚ, v ktorom sa stanovuje, že služby sa „bežne poskytujú za odplatu, pokiaľ ich neupravujú ustanovenia o voľnom pohybe tovaru, kapitálu a osôb“. V ustálenej judikatúre Súdneho dvora EÚ sú „tovary“ vymedzené ako „výrobky, ktorých hodnotu možno vyjadriť finančne a ktoré môžu vo svojej podstate tvoriť predmet obchodných transakcií“⁴. Komisia navyše vo svojej správe o uplatňovaní uviedla, že za službu nemusia nevyhnutne zaplatiť osoby, ktorým sa poskytuje. Rozdielne zaobchádzanie je v rámci smernice povolené len v prípadoch, keď možno určiť odôvodnený a legitímny cieľ, akým sú napríklad útočiská pre obeť rodovo motivovaného násillia prístupné len pre ženy (článok 4 ods. 5). Táto smernica sa neuplatňuje na médiá, reklamu a vzdelávanie, ani na otázky týkajúce sa zamestnania a povolania, na ktoré sa vzťahujú iné príslušné právne predpisy. Z článku 4 ods. 3 sú vylúčené aj tie služby, ktoré sa poskytujú v súkromnej sfére a v menšom okruhu osôb.

Komisia vo svojej správe o uplatňovaní smernice⁵ na základe konzultácií s členskými štátmi, vnútroštátnymi orgánmi pre rovnosť, sieťou Equinet, ako aj ostatnými organizáciami občianskej spoločnosti, dospela k záveru, že všetky členské štáty transponovali smernicu do svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Napriek tomu, že vykonanie rozsudku vo veci Test-Achats, ktoré je podľa Komisie pre členské štáty hlavnou výzvou, sa považuje za ukončené, problémy s účinným vykonávaním smernice naďalej pretrvávajú. Medzi najbežnejšie problémy patrí príliš obmedzené chápanie pojmu tovar a služby, široké a niekedy nejasné odôvodnenie rozdielneho zaobchádzania na základe článku 4 ods. 5, ako aj nedostatočná ochrana žien počas materstva a tehotenstva.

Spravodajkyňa navyše identifikovala najdôležitejšie nedostatky a výzvy vo všetkých príslušných odvetviach a navrhla odporúčania týkajúce sa uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti prispôsobené jednotlivým odvetviam. Hoci smernica ponúka pevné nástroje na

¹ Smernica 2004/113/ES (o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu).

² Napríklad smernica 2000/78/ES (smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní) a 2006/54/ES (rovnaké odmeňovanie a rovnaké zaobchádzanie).

³ EPRS (2016). E. Caracciolo di Torella a B. McLellal, štúdia o vykonávaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu v členských štátoch.

⁴ Vec 7/78, rozsudok Súdneho dvora z 23. novembra 1978, platobné prostriedky a pohyb kapitálu.

⁵ Komisia (2015). Správa o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu.

ochranu zásady rovnosti medzi ženami a mužmi, využitie celého potenciálu smernice závisí od informovanosti poskytovateľov služieb a ich užívateľov, ako aj od dôsledného uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých relevantných odvetviach, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy o uplatňovaní tohto hľadiska.

Odvetvie poisťovníctva

Spravodajkyňa víta skutočnosť, že veľká väčšina členských štátov zaviedla rozsudok vo veci Test-Achats¹ z roku 2011 – na základe ktorého museli členské štáty povinne zaviesť rovnaké poistné a poistné plnenie pre obe pohlavia – do svojich právnych predpisov, ako aj skutočnosť, že vo všetkých prípadoch boli vnútroštátne právne predpisy zmenené právne záväzným spôsobom. V rámci vykonávania rozsudku však pretrvávajú nedostatky v niektorých oblastiach, napríklad v systémoch zdravotného a cestovného poistenia, a vyžadujú si ďalšiu analýzu nesúladu vnútroštátnych právnych predpisov s rozsudkom. Navyše, hoci sa v smernici stanovuje, že náklady súvisiace s tehotenstvom a materstvom nemajú mať za následok rozdiely v poistnom a poistnom plnení jednotlivcov, prípady rozdielneho zaobchádzania z dôvodu tehotenstva sa stále vyskytujú. Podľa názoru spravodajkyne je zabezpečenie riadneho a úplného vykonania rozsudku vo všetkých členských štátoch a vo všetkých oblastiach kľúčové, a preto by sa malo dodržiavanie tohto rozsudku členskými štátmi monitorovať v rámci pravidelných správ Komisie, pričom všetky nedostatky by sa mali riešiť prioritne.

Odvetvie dopravy a verejné priestory

Otázky obťažovania, a najmä sexuálneho obťažovania, ktoré je zakázané podľa článku 4 ods. 3, sa vynárajú predovšetkým v spojení s verejnou dopravou. Obťažovanie žien v doprave je problém, ktorý je rozšírený vo všetkých členských štátoch, pričom prieskumy naznačujú, že s neželaným sexuálnym správaním sa počas cesty vlakom stretla každá šiesta žena². Spravodajkyňa zastáva názor, že opatrenia zamerané na predchádzanie násiliu voči ženám vrátane sociálnych kampaní by mali byť v súlade so širšou zásadou rodovej rovnosti, ako sa odporúča napríklad v rámci Istanbulského dohovoru. Spravodajkyňa zdôrazňuje, že opatrenia obmedzujúce slobodu žien, napríklad vagóny len pre ženy, nie sú z dlhodobého hľadiska účinné, pretože nie sú v súlade so zásadou rovnosti medzi ženami a mužmi.

Fyzické prekážky, ktoré obmedzujú rovnaký prístup rodičov a opatrovateľov malých detí stále pretrvávajú, a to napriek celkovému pokroku, ktorý sa dosiahol v oblasti prístupnosti v doprave a vo verejných priestoroch. Okrem toho je stále nedostatok priestorov na prebaľovanie detí, najmä pokiaľ ide o mužov s deťmi, tak v príslušných dopravných prostriedkoch, napríklad vo vlakoch, ako aj v priestoroch poskytovateľov služieb. Členské štáty by mali vyvinúť väčšie úsilie aj pokiaľ ide o oblasť rovnakého prístupu k službám pre dojčiacie matky, ktoré sa naďalej stretávajú s rozdielnym zaobchádzaním. Spravodajkyňa sa domnieva, že pre posilnenie zásady rovnosti žien a mužov v každodennom živote má kľúčový význam posilnenie rovnakých práv oboch rodičov v prístupe k službám, ako aj zvyšovanie informovanosti.

Kolaboratívne hospodárstvo

¹ Vec C-236/09, rozsudok Súdneho dvora z 1. marca 2011, Test-Achats.

² The Telegraph (2015). K dispozícii na:

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11545643/100-per-cent-of-Frenchwomen-victimsof-sexual-harassment-on-public-transport.html>, ako aj projekt Guardian, k dispozícii na:

http://www.btp.police.uk/advice_and_info/how_we_tackle_crime/project_guardian.aspx.

Rýchla digitalizácia v rôznych odvetviach a šírenie kolaboratívnych foriem poskytovania služieb predstavujú nové možnosti pre uplatňovanie tejto smernice. Spravodajkyňa rozširuje svoje odporúčania nad rámec tradičných služieb, ktoré boli zohľadnené v čase prípravy smernice, a zdôrazňuje nové oblasti uplatňovania, najmä kolaboratívne hospodárstvo. Spravodajkyňa sa domnieva, že napriek tomu, že rozsah uplatňovania tejto smernice na služby v rámci kolaboratívneho hospodárstva treba ešte špecifikovať, verejne inzerované služby poskytované na účel dosiahnutia zisku by mali byť v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi. Spravodajkyňa poznamenáva, že kým kolaboratívne hospodárstvo ponúka obrovské výhody poskytovateľom aj používateľom, existujú určité výzvy a osvedčené postupy, ktoré treba identifikovať, aby sa mohla zabezpečiť úplná ochrana a aby sa mohlo predchádzať prípadom obťažovania z dôvodu rodovej príslušnosti. Spravodajkyňa sa domnieva, že Európsky program v oblasti kolaboratívneho hospodárstva, ktorý navrhla Európska komisia, by mal vo svojich ďalších fázach integrovať zásadu uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti, zohľadniť predpisy smernice na ochranu rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi a účinne predchádzať obťažovaniu v rámci služieb ponúkaných v kolaboratívnom hospodárstve.

Rozdielne zaobchádzanie

Najviac otázok a sťažností, ktoré orgány pre otázky rovnosti členských štátov dostali a riešili, sa týkali rozdielného zaobchádzania, predovšetkým v oblasti voľného času a zábavy. Týkajú sa najmä odôvodnenia rozdielného zaobchádzania na základe výnimky uvedenej v článku 4 ods. 5, čo vedie napríklad k rôznym cenám, odmietnutiu poskytovania služieb a k rozdielnym podmienkam prístupu žien a mužov. Sama Komisia uviedla, že výnimky v článku 4 ods. 5 smernice sú zdrojom nejasností, pričom ani judikatúra neponúka jednotný smer výkladu. Spravodajkyňa sa preto domnieva, že prípady rozdielného zaobchádzania by sa mali posudzovať individuálne, podľa toho, či sú odôvodnené legitímnym cieľom. Spravodajkyňa zdôrazňuje, že napriek nejasnosti vyplývajúcej z uplatňovania tohto článku, hlavným cieľom tejto výnimky je vytvoriť príležitosti pre ďalšie posilňovanie rovnosti medzi ženami a mužmi pri poskytovaní tovarov a služieb; Spravodajkyňa zdôrazňuje, že treba viac podporovať pozitívne opatrenia založené na legitímnom ciele, v rámci ktorých existuje priama súvislosť medzi preferenčným zaobchádzaním na jednej strane, a znevýhodnením, ktorému sa má predchádzať alebo ktoré sa má odstrániť, na strane druhej.

Posilnenie uplatňovania smernice

Podľa názoru spravodajkyne sú orgány pre otázky rovnosti kľúčové pre zabezpečovanie úplného vykonávania práv odvodených zo smernice na vnútroštátnej úrovni a pre monitorovanie tohto procesu. Hoci sa v správe Komisie konštatuje, že všetky členské štáty zriadili tieto orgány, ich efektívnosť v dosahovaní stanovených cieľov je rôzna. Niektoré orgány pre otázky rovnosti napríklad nemôžu zastupovať jednotlivcov v rámci súdnych konaní, čo je nevyhnutnou podmienkou riadnej ochrany obetí¹. Spravodajkyňa vyzýva členské štáty, aby v tejto súvislosti zabezpečili orgánom pre otázky rovnosti dostatočné právomoci a vyzýva Komisiu, aby posilnila spoluprácu s týmito orgánmi a aby podporovala systematickú identifikáciu hlavných problémov a výmenu najlepších postupov. Napriek tomu, že v otázke rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi v oblasti tovaru a služieb sa dosiahol významný pokrok, stále treba riešiť pretrvávajúce nedostatky v praktickom uplatňovaní. Spravodajkyňa sa domnieva, že zvyšovanie povedomia

---

¹ Equinet (2014). Vykonávanie smernice 2004/113/ES, rodová rovnosť v prístupe k tovaru a službám: úloha orgánov pre rovnosť.

všetkých zúčastnených strán vrátane poskytovateľov služieb a užívateľov a odvetvové odporúčania týkajúce sa uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti sú kľúčové pre skutočné zavedenie zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi do každodenného života v oblasti prístupu k tovaru a službám a ich poskytovania.

14.11.2016

STANOVISKO VÝBORU PRE DOPRAVU A CESTOVNÝ RUCH

pre Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Správa o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (2016/2012(INI))

Spravodajca výboru požiadaného o stanovisko: Jens Nilsson

NÁVRHY

Výbor pre dopravu a cestovný ruch vyzýva Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. so zreteľom na článok 10 a článok 19 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ);
2. poznamenáva, že Komisia predložila správu o uplatňovaní smernice 2004/113/ES s veľkým časovým odstupom od prvej správy z roku 2009;
3. pripomína, že v oblasti dopravnej politiky existovali medzi ženami a mužmi vždy značné rozdiely vrátane rozdielov týkajúcich sa modelov cestovania, prístupu k dopravným prostriedkom a ich výberu, bezpečnosti a nerovnováhy v zamestnanosti žien a mužov v odvetví dopravy; nabáda preto Komisiu, aby v súlade so závermi piatej konferencie o problematike žien v doprave, ktorá sa konala v roku 2014 v Paríži, zohľadnila všetky prekážky a problémy, s ktorými sa stretávajú cestujúce ženy;
4. zdôrazňuje, že hoci stratégia Horizont 2020 na roky 2014 až 2020 je štruktúrovaná tak, aby umožňovala reagovať na spoločenské výzvy, ktoré si vyžadujú inovatívne riešenia, a hoci mnohé otázky v rodovej štruktúre mobility a cestovania boli v uplynulých rokoch do značnej miery preskúmané, rozvoju rodovo špecifických politík, programov a mandátov sa venovala len obmedzená pozornosť;
5. vyzýva Komisiu a poisťovacie spoločnosti, aby pri stanovovaní cien havarijného poistenia automobilov nerozlišovali medzi pohlaviami, ale aby radšej pri hodnotení zohľadňovali individuálny výkon;
6. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v cestovnom poistení ešte stále prevláda rozdielne zaobchádzanie s mužmi a ženami, čo je prekážkou pre rovnaký prístup v odvetví cestovného ruchu, najmä pre tehotné ženy;

7. vyzýva Komisiu, aby objasnila, či činnosti rozvíjajúceho sa hospodárstva spoločného využívania zdrojov v oblasti dopravy a cestovného ruchu predstavujú tovar a služby, na ktoré sa vzťahuje rozsah pôsobnosti a uplatňovanie smernice, a či poskytovatelia služieb a súvisiace online platformy nesú na základe toho zodpovednosť;
8. podporuje inovatívne koncepty, ako je „mobilita starostlivosti“ a „analýza plánovania cesty“, ktoré podporujú vytváranie a realizáciu spravodlivejších a primeranejších služieb verejnej dopravy a efektívnejšie územné plánovanie; trvá na tom, že pravidelné a systematické hodnotenia vplyvu rodového hľadiska majú zásadný význam pri vytváraní a realizácii rodovo neutrálnej dopravy vo všetkých členských štátoch;
9. opakuje svoju výzvu Komisii, aby vytvorila verejne prístupnú databázu právnych predpisov a rozsudkov Európskeho súdneho dvora týkajúcich sa nediskriminácie občanov na základe pohlavia;
10. zdôrazňuje kľúčovú úlohu, ktorú zohrávajú orgány pre rovnosť pri presadzovaní rodovej rovnosti pre všetky osoby žijúce v EÚ, a vyzýva Komisiu, aby pomohla zaručiť nezávislosť a efektívnosť týchto orgánov vo všetkých členských štátoch;
11. nabáda členské štáty, aby aj na regionálnej a miestnej úrovni prideliли vnútroštátnym orgánom pre rovnosť dostatočné zdroje, ktoré im umožnia poskytovať informácie o opravných prostriedkoch a celej škále poradenských služieb, ktoré sú k dispozícii na pomoc pri dosahovaní súladu so smernicou;
12. zdôrazňuje úlohu, ktorú v tejto oblasti zohrávajú miestne a regionálne inštitúcie – ako poskytovatelia služieb, regulačné orgány a strany zúčastňujúce sa kontrol – so zreteľom na základné aspekty dopravy a cestovného ruchu;
13. vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou informovanosťou o smernici v členských štátoch a vyzýva príslušné orgány na všetkých úrovniach, aby zvýšili povedomie o právach a povinnostiach vyplývajúcich z tejto smernice;
14. vyzýva Komisiu, aby zbierala príklady najlepších postupov s cieľom zabezpečiť lepšie uplatňovanie smernice a pokračovať v úsilí o zjednotenie definícií a koncepcií v súvislosti s touto otázkou; zdôrazňuje úlohu a právomoci Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť (EIGE) pri dosahovaní tohto cieľa;
15. pripomína, že ženy tvoria iba 22 % pracovnej sily v odvetví dopravy EÚ, čo odráža skutočnosť, že počet žien, ktoré zastávajú technické a prevádzkové miesta, je obzvlášť nízky (menej ako 10 %); naliehavo preto vyzýva, aby sa prijali ambiciózne a priebežné opatrenia, ktorými by sa zvýšila prítťažlivosť zamestnania v odvetví dopravy pre ženy;
16. pripomína, že podpora rovnosti prístupu žien k verejnému a súkromnému tovaru a službám sa musí zakladať na uznaní špecifických rozhodnutí, potrieb a skúseností žien a dievčat a musí byť zaručená bez ohrozenia ich základných práv;
17. žiada Komisiu, aby v dopravnej politike a pri správe prostriedkov GR MOVE uplatňovala globálnu stratégiu na podporu rovnosti mužov a žien podobnú tej, ktorá sa v súčasnosti uplatňuje pri vykonávaní programu Horizont 2020;

18. zdôrazňuje, že hoci z oficiálnych štatistík vyplýva, že potreby v oblasti mobility a vzorce cestovania žien a mužov sa značne líšia, tejto otázke sa venuje veľmi málo pozornosti tak v legislatívnych návrhoch Komisie, ako aj v politikách verejnej dopravy vo väčšine členských štátov;
19. pripomína, že služby verejnej dopravy v celej EÚ využívajú predovšetkým ženy; vyzýva miestne, regionálne a národné orgány, aby pri navrhovaní a rozvoji služieb verejnej dopravy osobitne prihliadali na potreby žien v oblasti mobility; vyzýva Komisiu, aby do svojho základného prístupu k právnym predpisom v oblasti dopravy v EÚ dôsledne zahrnula rodový rozmer;
20. domnieva sa, že na zaistenie toho, aby pri poskytovaní dopravných služieb a služieb cestovného ruchu nedochádzalo k rodovej diskriminácii, je nevyhnutné, aby príslušní poskytovatelia služieb uplatňovali globálne stratégie na zabezpečenie rovnakého zaobchádzania, ktoré sa budú vzťahovať na zákazníkov a poskytovateľov, ako aj na spotrebiteľov;
21. zdôrazňuje, že smernica upravuje pravidlá dočenia na verejnosti a poskytovatelia služieb ich nesmú obmedzovať; víta vnútroštátne právne predpisy, ktoré podporujú právo žien dojsť na verejnosti a opakovane zdôrazňuje význam tohto práva pre odvetvie cestovného ruchu; dôrazne nabáda členské štáty, aby prijali a v plnej miere vykonávali právne predpisy, ktoré zabránia diskriminácii žien z dôvodu dočenia na verejnosti;
22. domnieva sa, že k podpore inkluzívnej dopravy a cestovného ruchu by prispelo, keby bolo súčasťou všetkých verejných toaliet bezplatné vybavenie na prebaľovanie detí; okrem toho sa domnieva, že takéto vybavenie by sa nemalo spájať s konkrétnym pohlavím;
23. vyjadruje poľutovanie nad zlým hygienickým stavom verejných toaliet a spŕch; vyzýva Komisiu, aby podnikla konkrétne kroky na riešenie tohto problému, ktorý pretrváva v mnohých členských štátoch a brzdí rozvoj inkluzívneho cestovného ruchu a dopravy;
24. zdôrazňuje, že miesta a zariadenia na odpočinok musia byť prístupné a bezpečné pre všetky osoby bez ohľadu na rodové vyjadrenie, čo by prispelo k podpore inkluzívneho cestovného ruchu a mohlo by prispieť k zlepšeniu rodovej rovnováhy v odvetví dopravy;
25. berie na vedomie, že osoby zodpovedné za starostlivosť o iných členov rodiny, čo sú obvykle ženy, často potrebujú naplánovať a uskutočniť komplexné cesty so špecifickými požiadavkami na časový harmonogram, dopravu a prístupnosť;
26. poukazuje na to, že treba zlepšiť prístupnosť infraštruktúry verejnej dopravy a odstrániť prekážky v dopravných prostriedkoch, aby sa uľahčilo ich používanie pre rodičov cestujúcich s deťmi; žiada predovšetkým prijatie opatrení, ktorými sa zabezpečí primeraná prístupnosť verejnej dopravy pre detské kočíky;
27. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, aby vozidlá verejnej dopravy a infraštruktúra verejnej dopravy boli rovnako prístupné a prispôsobené pre ženy aj mužov, a to nielen v úlohe koncových používateľov a cestujúcich, ale tiež v úlohe pracovníkov v tomto odvetví;
28. vyzýva Komisiu, aby pri navrhovaní alebo stanovovaní nových konštrukčných

požiadaviek pre dopravné prostriedky, služby alebo infraštruktúry brala do úvahy rozdielne potreby mužov a žien, ako aj osôb so zníženou pohyblivosťou (t. j. toalety prispôbované pre obe pohlavia, prístupnosť vozidiel pre tehotné ženy, priestory na prebaľovanie, priestor pre detské kočíky atď.);

29. vyzýva Komisiu, aby posúdila predpisy leteckých spoločností týkajúce sa pomoci tehotným ženám počas letu a podmienok ich vstupu na palubu a aby podnikla kroky na zabezpečenie harmonizovaného prístupu v tejto oblasti;
30. vyzýva Radu, aby prijala pozíciu Parlamentu k nariadeniu o právach cestujúcich, pokiaľ ide o povinnosť pracovníkov obsluhy batožiny vrátiť cestujúcim detské kočíky ihneď po vystúpení z lietadla alebo poskytnúť alternatívny spôsob prepravy detí, aby cestujúci nemuseli deti niesť cez letisko až po výdaj batožiny;
31. vyjadruje vážne znepokojenie nad tým, že vo verejnej doprave aj v doprave na objednávku dochádza k prípadom verbálneho a fyzického násillia vrátane sexuálneho obťažovania a že takéto prípady sa vyskytujú aj v kontexte hospodárstva spoločného využívania zdrojov;
32. osobitne zdôrazňuje, že v článku 4 ods. 3 smernice 2004/113/ES o sexuálnom obťažovaní, ktorý má mimoriadny význam z hľadiska odvetvia verejnej dopravy, chýba jasný výklad zodpovednosti poskytovateľov služieb a tovaru v prípadoch, keď dôjde k obťažovaniu treťou stranou, t. j. nie zo strany poskytovateľa tovaru a služieb;
33. vyzýva preto členské štáty a Komisiu, aby naliehavo riešili otázky týkajúce sa zodpovednosti v uvedených situáciách a aby poskytli lepšiu výklad smernice 2004/113/ES pre obeť obťažovania aj pre poskytovateľov služieb;
34. pripomína, že podpora bezpečných verejných priestorov a bezpečnej verejnej dopravy pre všetkých – v denných i nočných hodinách, najmä pre zraniteľné osoby a v izolovanejších miestach a situáciách – je spoločnou zodpovednosťou všetkých zúčastnených strán na všetkých úrovniach;
35. zdôrazňuje, že pri mestskom plánovaní by mali zohrávať dôležitú úlohu otázky bezpečnosti, napríklad zabezpečenie dostatočného osvetlenia autobusových a električkových zastávok a prilahlých chodníkov v nočných hodinách;
36. domnieva sa, že oddelené vozne pre ženy nie sú vhodným spôsobom na riešenie sexuálneho obťažovania vo verejnej doprave; vyzýva členské štáty, aby problematiku sexuálneho obťažovania v dopravných službách a službách cestovného ruchu riešili prostredníctvom komplexných opatrení vrátane zaistenia primeraných vozňov a výstražných systémov, väčšieho počtu zamestnancov zabezpečujúcich dozor, vzdelávania a presadzovania práva;
37. vyzýva poskytovateľov dopravných služieb a služieb cestovného ruchu, aby jasne odsúdili páchatel'ov sexuálnych trestných činov a podnikli voči nim právne kroky;
38. vyzýva na hlbšiu právnu diskusiu o zodpovednosti poskytovateľov internetových služieb za prevenciu a potlačanie obťažovania na platformách pre virtuálne vzťahy a o úlohe, ktorú môžu títo poskytovatelia zohrávať pri zlepšovaní prevencie a potlačania takýchto

činov;

39. odsudzuje akékoľvek obmedzenie prístupu cestujúcich s deťmi k dopravným službám;
40. nabáda členské štáty, aby zaujali pružný prístup k regulácii požiadaviek na bezpečnosť cestujúcich využívajúcich taxislužby, osobitne s cieľom zabrániť diskriminácii žien a cestujúcich s deťmi.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	10.11.2016
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	+: 33 -: 4 0: 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Lucy Anderson, Marie-Christine Arnautu, Georges Bach, Izaskun Bilbao Barandica, Deirdre Clune, Michael Cramer, Luis de Grandes Pascual, Andor Deli, Karima Delli, Isabella De Monte, Ismail Ertug, Jacqueline Foster, Bruno Gollnisch, Merja Kyllönen, Miltiadis Kyrkos, Bogusław Liberadzki, Peter Lundgren, Marian-Jean Marinescu, Gesine Meissner, Cláudia Monteiro de Aguiar, Renaud Muselier, Jens Nilsson, Salvatore Domenico Pogliese, Gabriele Preuß, Dominique Riquet, Massimiliano Salini, David-Maria Sassoli, Claudia Schmidt, Jill Seymour, Claudia Țapardel, Pavel Telička, István Ujhelyi, Wim van de Camp, Roberts Zile, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Maria Grapini, Ramona Nicole Mănescu

30.11.2016

STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVNE VECI

pre Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

k správe o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (2016/2012(INI))

Spravodajca výboru požiadaného o stanovisko: Jiří Maštálka

NÁVRHY

Výbor pre právne veci vyzýva Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže rovnosť medzi ženami a mužmi je základnou zásadou Európskej únie a keďže v zmluvách EÚ aj v Charte základných práv Európskej únie sa zakazuje akákoľvek diskriminácia na základe pohlavia a vyžaduje sa, aby sa vo všetkých oblastiach zabezpečila rovnosť medzi ženami a mužmi, čo je jedna z hlavných úloh Únie¹;
- B. keďže smernicou 2004/113/ES (ďalej len smernica) sa rozširuje ochrana proti diskriminácii na základe pohlavia a jej cieľom je lepšie uplatňovanie zásady rodovej rovnosti nad tradičný rámec trhu práce aj v oblasti prístupu k tovaru a službám a ich poskytovania, ale priamo sa z jej rozsahu pôsobnosti vylučujú médiá, reklama a verejný aj súkromný vzdelávanie;
- C. keďže všetky členské štáty prijali opatrenia na transpozíciu smernice do vnútroštátneho práva a vytvorili postupy a orgány potrebné na jej vykonávanie; keďže Komisia prišla vo svojej správe o uplatňovaní smernice 2004/113/ES² k záveru, že hoci všetky členské štáty transponovali smernicu do svojho vnútroštátneho práva, aj naďalej pretrvávajú problémy súvisiace s jej účinným vykonávaním;
- D. keďže organizácie zodpovedné za presadzovanie rovnosti v jednotlivých členských

---

¹ Podľa článku 8 ZFEÚ (bývalý článok 3 ods. 2 Zmluvy o ES): „Vo všetkých svojich činnostiach sa Únia zameriava na odstránenie nerovností a podporu rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami“.

² Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru – Správa o uplatňovaní smernice Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (COM(2015)0190 final) – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0190>.

štátoch vykazujú rozličnú mieru účinnosti plnenia svojich cieľov;

- E. keďže Súdny dvor Európskej únie svojím rozsudkom z 1. marca 2011 vo veci C-236/09¹, tzv. rozsudok *Test-Achats* (ďalej len rozsudok) zrušil článok 5 ods. 2 smernice, ktorý povoľoval rozdielne použitie poistno-matematických faktorov súvisiacich s pohlavím v súkromných poistných zmluvách, na ktoré sa vzťahuje smernica;
1. zdôrazňuje, že naďalej pretrvávajú niektoré výzvy a problémy súvisiace s účinným a jednotným vykonávaním smernice a že medzi najčastejšie problémy patrí príliš úzke chápanie pojmu „tovar a služby“, široké a niekedy nejasné odôvodnenie rozdielneho zaobchádzania na základe článku 4 ods. 5 a nedostatočná ochrana žien počas materstva, dojčenia a tehotenstva;
  2. vyjadruje poľutovanie nad tým, že rozsah tejto smernice je pomerne úzky a nezahŕňa médiá, reklamu ani verejné a súkromné vzdelávanie, zahŕňa však zdravotné služby;²
  3. domnieva sa, že široká verejnosť nie je dostatočne informovaná o obsahu a účinkoch smernice a chránené osoby a poskytovatelia tovaru a služieb nie sú primerane informovaní o svojich právach a povinnostiach v dôsledku nedostatočného oznamovania a tiež chýbajúcej judikatúry; vyzýva preto Komisiu, členské štáty a orgány pre rovnosť, aby zvýšili informovanosť o obsahu a účinkoch smernice;
  4. víta skutočnosť, že všetky členské štáty rozsudok vykonali alebo ho vykonávajú, a poukazuje na to, že niektoré z nich sa rozhodli ísť nad rámec rozsudku a rozšírili pravidlo jednotnej výšky príspevkov a plnení pre obe pohlavia na všetky typy poistenia a dôchodkového zabezpečenia;
  5. víta túto iniciatívu a zdôrazňuje, že treba od členských štátov vyžadovať, aby organizáciám zodpovedným za presadzovanie rovnosti zabezpečili dostatočnú úroveň nezávislosti a primerané právomoci; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že treba posilniť spoluprácu medzi Komisiou a týmito orgánmi, a to systematickou identifikáciou kľúčových otázok a rozvojom výmeny najlepších postupov, aby bolo možné dosiahnuť jednotný stupeň účinnosti pri plnení ich cieľov;
  6. vyzýva členské štáty a Komisiu, aby zvýšili povedomie všetkých zainteresovaných strán o obsahu a účinkoch smernice;
  7. vyzýva Komisiu, aby uskutočnila komplexnú a podrobnú štúdiu a zber údajov o vykonávaní smernice, zlepšila monitorovanie a podporovala členské štáty, aby sa v plnej miere uplatnil potenciál tejto smernice;
  8. zdôrazňuje, že hoci digitalizácia niektorých služieb a odvetví a šírenie kolaboratívnych foriem poskytovania služieb menia prístup k tovaru a službám a ich dodávanie, smernica sa naďalej uplatňuje na digitálne prostredie; vyzýva Komisiu, aby zhodnotila, aký vplyv majú digitalizácia a kolaboratívne hospodárstvo na prístup k tovaru a službám a ich poskytovanie z hľadiska rodovej rovnosti;

---

¹ Rozsudok z 1. marca 2011, C-236/09, ECLI:EU:C:2011:100.

² Rozsudok Súdneho dvora z 12. júla 2001, *Geraets-Smits a Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404.

9. zdôrazňuje, že je potrebné objasniť ustanovenia o zodpovednosti poskytovateľov tovaru a služieb a prepájacích online platforiem na základe smernice; vyzýva preto členské štáty a Komisiu, aby sa urýchlene zaoberali otázkou zodpovednosti v tomto kontexte.

**VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE POŽIADANOM
O STANOVISKO**

Dátum prijatia	29.11.2016
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	+: 19 -: 1 0: 2
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Dietmar Köster, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniel Buda, Angel Dzhabazki, Angelika Niebler, Virginie Rozière, Kosma Złotowski

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	6.2.2017
Výsledok záverečného hlasovania	+: 18 -: 2 0: 4
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Vilija Blinkevičiūtė, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Arne Gericke, Anna Hedh, Mary Honeyball, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Florent Marcellesi, Maria Noichl, Pina Picierno, João Pimenta Lopes, Terry Reintke, Michaela Šojdrová, Ernest Urtsun, Ángela Vallina, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Anna Záborská
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Inés Ayala Sender, Evelyn Regner, Mylène Troszczynski
Náhradníci (čl. 200 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Claudia Schmidt

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

18	+
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea
EFDD	Daniela Aiuto
PPE	Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Claudia Schmidt, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Michaela Šojdrová
S&D	Inés Ayala Sender, Vilija Blinkevičiūtė, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Maria Noichl, Pina Picierno, Evelyn Regner
VERTS/ALE	Florent Marcellesi, Terry Reintke, Ernest Urtaşun

2	-
ECR	Arne Gericke
ENF	Mylène Troszczynski

4	0
GUE/NGL	Malin Björk, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina
PPE	Anna Záborská

Vysvetlivky k symbolom:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania